

TUINIEREN OP DIJKZICHT

Commissie Natuurlijk Tuinieren
in samenwerking met Tuincommissie en Bestuur

PLATTEGROND

INHOUD

Inleiding 04

1 Algemene Gegevens 08

2 Algemeen groen en onderhoud 14

3 Specifieke stukken en onderhoud 22

4 Sociale en educatieve activiteiten 44

5 Terug- en vooruitblik 48

Bijlagen

1 Jaarwerkplan tuincommissie 54

2 Logboek Natuurlijk Tuinieren
1995-2013 60

INLEIDING

INLEIDING TUINIEREN OP DIJKZICHT

Tijdens de jaarvergadering van 1996 is besloten dat ons Tuinpark het Keurmerk Natuurlijk Tuinieren wilde behalen. We sloten daarmee aan bij de koers van het Algemene Verbond van Volkstuindersverenigingen in Nederland (AVVN) en de Amsterdamse Bond van Volkstuinders. Die koers was gericht op het bevorderen van het Natuurlijk Tuinieren op volkstuinparken én op het vergroten van de sociale en educatieve functie. Niet onbelangrijk voor ons besluit was het argument dat het voortbestaan van Dijkzicht (en alle andere tuinparken) hierdoor veel meer kans heeft.

De essentie en de voordelen van Natuurlijk Tuinieren

Kort samengevat zijn de voordelen van Natuurlijk Tuinieren: een aantrekkelijke én gezondere leefomgeving, minder afval, minder kosten en - op termijn - minder onderhoud. Door natuurlijk te tuinieren krijg je een tuin die gonst van het leven, met kleur en fleur op bijna ieder moment in het jaar.

Iets uitgebreider gaat het bij Natuurlijk Tuinieren om:

- Het vinden van mogelijkheden om de planten- en dierenwereld met elkaar en met de omgeving in harmonie te brengen.
- Het vinden van de juiste plek voor bloemen en planten, wat de kans op een sterke en gezonde ontwikkeling bevordert en het risico van ziekten en plagen doet afnemen, waardoor het gebruik van bestrijdingsmiddelen overbodig wordt gemaakt.
- Het gebruiken van zoveel mogelijk inheemse planten, want deze leveren het voedsel (nectar, stuifmeel, bessen en zaden) voor de dieren die hier van nature voorkomen, wat niet wil zeggen dat uitheemse planten niet welkom zijn, maar dan moeten ze wel een aanvullende natuurwaarde hebben.
- Het zorgen voor nestel- en schuilmogelijkheden voor de dieren in de tuin, die vaak een steuntje in de rug nodig hebben om te kunnen overleven; denk aan nestkastjes, takkenrillen, losse stapels stenen en kleine bundeltjes vlier of dood hout voor wilde bijen.

INLEIDING

- Het vinden van mogelijkheden voor het hergebruik van materialen, wat de hoeveelheid afval vermindert en de kosten drukt.

Dijkzicht en het keurmerk Natuurlijk Tuinieren

In 2000 zijn we voor het eerst gekeurd en direct behaalden we direct drie stippen (de maximumscore is vier stippen). In de jaren daarna heeft de commissie Natuurlijk Tuinieren verschillende activiteiten ondernomen om het tuinieren op een natuurvriendelijke manier meer onder de aandacht te brengen en verder vorm te geven. Dat is gebeurd door:

- Het opzetten van projecten als de paddenpoel, de boom-

gaard en de natuurlijke beschoeiing.

- Het organiseren van workshops, het maken van folders en brochures en het publiceren in het Dijkzichtkrantje en de website.
- Het organiseren van educatieve activiteiten voor kinderen van Dijkzicht en basisscholen in Amsterdam, Duivendrecht en Ouder-Amstel.

Steeds meer proberen we samen met de tuincommissie en het bestuur om het Natuurlijk Tuinieren leidend te laten zijn voor de activiteiten op Dijkzicht. Dat heeft geresulteerd in allerlei projecten in het algemeen groen maar ook in het gebruik van groene stroom, milieuvriendelijke producten en in allerlei plannen voor de toekomst. Het resultaat daarvan was een stijgende score bij de herkeuringen: 60 procent in 2006 en 74 procent in 2009.

De brochure *Tuinieren op Dijkzicht*

De herkeuring in 2013 benutten we om het algemeen groen en het onderhoud te beschrijven én om de activiteiten van en de plannen voor Natuurlijk Tuinieren in een brochure* te presenteren. We zien dit als een manier om alles weer eens goed op een rijtje te zetten. We hopen dat deze brochure kan dienen als communicatiemiddel; intern voor nieuwe en oude leden, de commissies en het bestuur en extern voor de communicatie met het AVVN, de Bond van Volkstuinders, de andere tuinparken en de gemeente.

*We hebben ons bij het opstellen van de brochure laten inspireren door de voorbeelden 'De Driehoek, Ecologisch Tuinpark in Utrecht (2011)' en 'Schouwmap Tuinwijk' (2012)

Natuurlijk willen we bij de herkeuring in 2013 de hoogste score van vier stippen bereiken. Nog belangrijker is dat we Dijkzicht willen ontwikkelen tot een natuurgebied dat niet alleen waardevol en gezond is voor dieren, planten én mensen op Dijkzicht maar ook voor de wereld om ons heen.

In hoofdstuk 1 presenteren we een aantal algemene gegevens van het Tuinpark Dijkzicht zoals het ontstaan, de organisatie, de grondsoort en de tuincommissie. In hoofdstuk 2 beschrijven we basiselementen van het algemeen Groen zoals gras, paden en water én het onderhoud daarvan en in hoofdstuk 3 doen we hetzelfde voor specifieke stukken. In hoofdstuk 4 gaan we in op de sociale en educatieve activiteiten die er op Dijkzicht georganiseerd worden. Tot slot blikken we in hoofdstuk 5 kort terug op de adviezen die we van de keuringscommissie Natuurlijk Tuinieren gekregen hebben, op wat we daarmee gedaan hebben én op onze plannen voor de komende jaren.

De informatie uit deze brochure presenteren we ook in een losbladige map *Tuinieren op Dijkzicht*. In die map zijn in de bijlagen de inventarisaties opgenomen (van bomen, planten, bloemen, paddenstoelen, insecten, vogels, vissen en zoogdieren), het Bomenplan Dijkzicht, het beleid voor kappen en maaien, en de verschillende wandelroutes langs beelden, bomen en speciale stukken. De informatie in deze map wordt wanneer nodig jaarlijks geactualiseerd.

ALGEMENE GEGEVENS

8

1940 DIJKZICHT 1970

...n't jubileren
en leed,
reken
vergeet.
jaren die men nooit vergeet.
13 jaar terug – hier voet aan wal
zonder bomen – zonder planten
de koeien graasde nog in tal,
Ouderen – weten hier van wanten.

Tuinpark Dijkzicht bestaat sinds 1938. In 1957 moesten de tuinparken aan de Zuidelijke Wandelweg bij de Boerenwetering en de Amstelveenscheweg verhuizen naar de Groot Duivendrechtse polder. Hier werden als gevolg van de herinrichting van het gebied Buitenveldert vier nieuwe tuinparken aangelegd. Het huidige Dijkzicht is gevestigd aan de Buitensingel 2 in Duivendrecht. Er zijn nu 204 tuinen van ongeveer 300 m². In de periode april tot oktober kan er op de tuinen overnacht worden. Tuinpark Dijkzicht is een afdeling van de Bond van Volkstuinders en valt onder de gemeente Ouder-Amstel. Het groenbeheer rond het tuinpark Dijkzicht valt onder Amsterdam Zuid-Oost.

De organisatie

Dijkzicht is een vereniging: alle werkzaamheden en alle activiteiten worden georganiseerd en uitgevoerd door vrijwilligers.

Het bestuur van Dijkzicht bestaat uit zes personen en is eindverantwoordelijk voor het beleid van de vereniging. Dijkzicht kent verschillende commissies met specifieke taken zoals:

- Bouwcommissie: taxatie bouwwerken en opstallen
- Gascontrolecommissie
- Kantinecommissie
- Redactiecommissie
- Recreatiecommissie: recreatie voor leden en de kinderen

- Technische Commissie: onderhoud technische zaken
 - Tuincommissie: onderhoud algemeen groen met sub-commissies voor: tuincontrole, tuintaxatie en Natuurlijk Tuinieren
 - Waterhuishoudingcommissie: onderhoud duikers
 - Waterleidingcommissie: onderhoud waterleiding
- Daarnaast is er één persoon verantwoordelijk voor elektra, één voor de vuilcontainers en één voor de ARBO-coördinatie. Meerdere personen zorgen voor de gasuitgifte.

Na de herkeuring in 2009 hebben het bestuur en de tuincommissie deelgenomen aan een workshop van Geert van Poelgeest over het onderwerp 'beheersbare organisatie'. Deze workshop heeft onder meer geresulteerd in de

afpraak om een *Handboek Dijkzicht* op te stellen waarin de taken van het bestuur en de verschillende commissies beschreven zijn.

De communicatie

Voor de communicatie met en tussen de leden hebben we:

- Informatieborden voor mededelingen
- De nieuwsbrief Tuinpark Dijkzicht (verschijnt 4x per jaar)
- De website: www.tuinparkdijkzicht.nl
- Het e-mailadres: opdehoogte.dijkzicht@gmail.com
- De folder Natuurlijk Tuinieren en een introductieboekje

Het bestuur organiseert:

- Open inloop op zaterdagmorgen om de week voor mensen die zich in willen schrijven, voor leden en commissies met vragen en info
- Jaarlijks in begin maart een overleg met alle commissies om de werkzaamheden af te stemmen
- De ledenvergaderingen (twee keer per jaar)

De tuincommissie(s)

De tuincommissie is verantwoordelijk voor het onderhoud van het algemeen groen. De tuincommissie bestaat uit zeven personen die in de periode februari tot en met november maandelijks met elkaar overleggen over het onderhoud van het algemeen groen: over lopende zaken, prioriteiten en nieuwe ontwikkelingen. De basis voor alle werkzaamheden in het algemeen groen is vastgelegd in het Jaarwerkplan

(bijlage 1). Per week wordt er een werkljst opgesteld voor de ploegleider en de werkploeg. Tijdens het seizoen doet de tuincommissie drie keer een ronde door het algemeen groen om vast te stellen of er werkzaamheden zijn die met prioriteit uitgevoerd moeten worden en of bijstelling van het Jaarwerkplan nodig is. De tuincommissie heeft daarnaast drie subgroepen:

De tuintaxatiecommissie is verantwoordelijk voor het taxeren van de tuinen die in de verkoop gaan. De commissie baseert zich hiervoor op de richtlijnen van de Bond voor Volkstuinders. De commissie bestaat uit twee personen, van wie er minimaal één lid is van de tuincommissie.

De **tuincontrolecommissie** is verantwoordelijk voor het controleren van alle tuinen op zaken als het onderhoud van pad en heg en beloopbaarheid van de slootkant. De commissie bestaat uit twee personen, waarvan minimaal één lid is van de tuincommissie. De tuincontrolepunten, de procedure en de data worden jaarlijks in overleg tussen tuincommissie en bestuur vastgesteld. De communicatie met de tuinders verloopt via het clubblad en de informatieborden. Bij het niet voldoen aan de afspraken kan door het bestuur een sanctie opgelegd worden.

De **commissie Natuurlijk Tuinieren** is verantwoordelijk voor het organiseren en (laten) uitvoeren van alle activiteiten die gericht zijn op het behalen en behouden van de hoogste score (vier stippen) op het keurmerk Natuurlijk Tuinieren. Het betreft alle activiteiten in het algemeen groen, specifieke sociale en educatieve activiteiten en de voorlichting over Natuurlijk Tuinieren. De commissie bestaat uit vijf personen, van wie er drie lid zijn van de tuincommissie.

De tuindiensten, 2.200 werkuren per jaar

De tuinders zijn ingedeeld in vijf groepen die acht keer per jaar tuindienst doen. Vier groepen (van 25 personen) doen in de periode vanaf half maart tot half oktober op zaterdagochtend van 10 uur tot 12 uur tuindienst. Een groep (tien personen) werkt op zondagmorgen van 10 uur tot 12 uur. De tuinders verzamelen zich vóór 10 uur bij het werkhok waar de ploegleider de taken verdeelt. Na 12 uur wordt het

gereedschap teruggebracht en schoongemaakt. Daarna wordt de aanwezigheidslijst afgetekend. In het clubhuis is gelegenheid om met elkaar koffie of thee te drinken en na of bij te praten. Elke groep heeft een vaste ploegleider, tractorrijder, hakselaar, EHBO'er en koffiedame.

Eind januari ontvangen de tuinders bericht over de groep waarin ze zijn ingedeeld en de data van de tuinbeurten. Tuinders wordt dringend verzocht om op de data van de eigen groep aanwezig te zijn. Dit in verband met de planning van de werkzaamheden. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan kunnen de beurten in een andere week gedaan worden, liefst zo snel mogelijk.

Naast de reguliere tuindiensten wordt er in februari en

november een winterbeurt (vrijwilligersdag) georganiseerd van 10.30 tot 14.30 (met snert en stokbrood bij de lunch). Ook dan kunnen beurten ingehaald worden. Voor iedere niet uitgevoerde werkbeurt kan een sanctie worden opgelegd. Een sanctie ontheft een lid niet van zijn verplichting. De gemiste tuinbeurten dienen het jaar daarop ingehaald te worden. Bestuursleden, 70-plussers en commissieleden zijn vrijgesteld. van tuindiensten.

In 2012 draaiden 117 tuinders mee bij de algemene tuindienst en 20 tuinders onderhiielden hun 'eigen' stukken. Zij werkten dus (minimaal) $137 \times 16 \text{ uur} = 2.192 \text{ uur}$. Er zijn acht stukken in het algemeen groen die door aparte groepen tuinders onderhouden worden; de zogenaamde

'eigen' stukken. De werkuren worden gemaakt wanneer het de tuinder uitkomt (behalve bij de rosariumploeg, die werkt standaard op zaterdagochtend) en wanneer dat voor dat specifieke stuk tuin nodig is. Deze tuinders maken vaak meer dan de reguliere zestien werkuren.

In april worden de mensen van de 'eigen' stukken uitgenodigd door de tuincommissie. Dan bespreken we plannen, werkzaamheden en wensen voor het komend jaar. Bij zware klussen krijgen zij hulp van de algemene tuindienst.

Inzet specialisten

Niet alle werkzaamheden in het algemeen groen kunnen door de tuinders gedaan worden. Grote klussen als maaien en streamen, hoge bomen kappen of snoeien en grondbewerken met speciale machines besteden we uit. De

begeleiding van deze werkzaamheden gebeurt door een lid van de tuincommissie of het bestuur. Voor het maaien en (tweejaarlijks) streamen, het baggeren en incidentele zaken als grind uitrijden, huren we extra hulp in.

ALGEMEEN GROEN

Wat groeit, bloeit en leeft er op Dijkzicht? En hoe worden bomen, oevers, (gras)paden en sloten onderhouden? Het onderhoud van het algemeen groen gebeurt tijdens de reguliere tuindiensten en in een aantal gevallen door specifieke commissies of specialisten.

Feiten en cijfers

Ons tuinpark heeft ongeveer 4.400 meter pad, 2.150 meter sloten en singels met oevers en beschoeiingen en rondom nog eens 2.100 meter water. Er zijn 20 specifieke stukken. In het algemeen groen groeien ruim 60 soorten bomen en 60 soorten struiken, vijf soorten hagen; haagbeuk, spirea-haag, lonicera (struikkamperfoelie), liguster en buxus en bloeien er honderden soorten bloemen.

We hebben op en om ons park zes takkenwallen waarop de tuinder de al dan niet gebundelde takken kan storten.

Uit de inventarisaties blijkt dat er op Dijkzicht ruim 50 soorten paddenstoelen voorkomen, 15 vlindersoorten, 5 soorten amfibieën, 10 soorten zoogdieren en 50 soorten vogels. Zie verder de losbladige map *Tuinieren op Dijkzicht*.

Oppervlakte en grondsoort

De oppervlakte van Tuinpark Dijkzicht is drie hectare. De grondsoort is laagveen.

Uit de grondmonsters die we eens in de zoveel tijd door de AVVN laten onderzoeken blijkt dat de zuurgraad of PH-waarde hoog is (niet bemesten met kalk dus!) en dat de waarden voor stikstof, fosfaat, kalium en magnesium laag zijn.

Bij het omspitten van de aarde komen vele pijpenkoppen en blauwwitte scherven tevoorschijn. Eén verklaring daarvoor is dat de grond ooit opgehoogd is met slib uit de Amsterdamse haven. Een andere verklaring is dat dit restanten zijn uit de mestputten van het negentiende-eeuwse Amsterdam. De inhoud van die mestputten werd door de gemeente

verkocht aan de boeren die in de Duivendrechtse Polder gevestigd waren.

Bomen en kappen

In 2009 zijn alle bomen in het algemeen groen op Dijkzicht geïnterviewd door onze eigen bomenspecialist. Sinds dat jaar hebben we een overzicht van de zestig verschillende soorten bomen met naam en toenaam. Om het achterstallig onderhoud weg te werken is een driejarig plan opgesteld dat in 2012 voltooid is.

Iedereen die een boom wil kappen die op 1.30 meter hoogte een doorsnede van minimaal 15 cm heeft, moet een vergunning aanvragen. De meest voorkomende redenen

daarvoor zijn: de boom is dood, staat te dicht op het huisje of de slootkant, houdt te veel zon tegen of staat in de weg. Het bestuur bundelt de aanvragen en vraagt de tuincommissie één of twee keer per jaar om een advies uit te brengen. Daarna zorgt het bestuur voor een gecombineerde kapaanvraag bij de gemeente, vervolgens komt er een ambtenaar langs om de bomen te beoordelen en te beslissen of er gekapt kan worden. Bij het beoordelen wordt gekeken naar verschillende aspecten.

Onze bomenspecialist aan het woord: “Als (monumentale) bomen beoordeeld worden, gaat het onder meer om zaken als leeftijd, gezondheid, educatieve waarde, zeldzaamheid en ecologische waarde.

Beeldbepalendheid is een onderdeel van waardebepaling van een boom en zeker niet de meest onbelangrijke. In de wet is ook vastgelegd dat als er onenigheid is over een boom, het algemeen belang boven het eigenbelang gaat.

Een voorbeeld: de watercipres is pas 65 jaar geleden ontdekt in China en na de oorlog over de wereld uitgevent. Een hoge watercipres kan een beeldbepalende waarde hebben. Ecologisch gezien is zijn waarde echter nihil omdat er geen levensvormen van afhankelijk zijn.

Van een wilg daarentegen zijn wel 500 levensvormen afhankelijk, van schimmels en insecten tot zoogdieren. Het gekke is dat we die bomen wel makkelijk afzagen. Van een inlandse eik zijn 350 levensvormen afhankelijk, een groot contrast

met de Amerikaanse eik (die al veel langer in ons land bivaakkeert dan de cipres) waarvan maar vijf levensvormen afhankelijk zijn.

Een ander voorbeeld: de inlandse vogelkers woekert niet in de natuur maar de Amerikaanse vogelkers wel. Dat heeft te maken met de afwezigheid van natuurlijke vijanden waardoor er van de 1.000 zaden die in de grond terechtkomen ook 1.000 kunnen opkomen. Het kan honderden jaren duren voordat nieuwkomers gaan passen in een ecosysteem.”

Gras

In het algemeen groen hebben we een groot grasveld (speelveld) bij het clubhuis en een kleiner grasveld bij de put bij de achteringang. Langs de singels en de sloten liggen grasoevers en over het park verspreid bevindt zich een aantal graspaden.

Onderhoud gras, conform maaibeleid Dijkzicht

- Grasvelden: eens in de week of twee weken maaien.
- Randen: een tot twee keer per jaar de randen langs de hekken en heggen streamen of zeisen
- Oevers: maaien tot 75 cm van de waterkant
- De eerste maaibeurt na de langste dag op 21 juni
De tweede maaibeurt na half september. Dieren hebben zo schuil- en nestelmogelijkheden en planten kunnen zich vermeerderen

Tuinders onderhouden de grasranden op het pad voor de eigen tuin.

Oevers en beschoeiing

De algemene oevers zijn in de jaren tachtig allemaal voorzien van houten beschoeiingsplaten met daarachter worteldoek. De platen zijn geborgd met hardhouten staanders. Vanaf 2007 is het bestuur bezig om de oude beschoeiingen op het park waar nodig te vervangen, wat een kostbare operatie is. De nieuwe beschoeiing (hardhout FSE) wordt

gemiddeld 10 - 15 cm lager dan voorheen. Hier en daar zijn trappetjes aangebracht voor waterdieren.

Joop van de Wollenberg heeft in de jaren negentig het initiatief genomen om aan de buitenranden oeverplanten en wilgen te planten. Zij geven met hun wortels stevigheid aan de slootkanten en beschoeiing is daardoor niet of nauwelijks meer nodig. In 2006 heeft de commissie Natuurlijk Tuinieren een workshop georganiseerd om het gebruik van wilgentenen voor het aanleggen van beschoeiingen te demonstreren. Rechts van de achteringang bij de put is het resultaat - tientallen meters natuurlijke beschoeiing - te zien. Rietsigaren houden de oever vast in de bocht van de Ibissingel en bij de paddenpoel.

Eind 2012 heeft het bestuur de aanvraag voor het experiment 'de natuurlijke oever' goedgekeurd. In het middelste deel van de middensingel hebben we begin 2013 één oever laten afgraven. De oude beschoeiing hebben we laten staan. We creëren bij deze oever een plas- en drasgedeelte met ongeveer vijftien verschillende planten zoals waterweegbree, slangenwortel, snoek- en pijlkruid, harig wilgenroosje, breed wollegras en schildblad.

Natuurvriendelijke oevers hebben verschillende voordelen:

- Schoner water: de planten die diep in de modder van water en oevers groeien leveren een bijdrage aan het wegwerken van slibdeeltjes, wat het ontstaan van methaangassen en algen tegengaat.
- Gezondere lucht: bloemen en groene planten zorgen voor

zuivere lucht, harde oevers niet.

- Educatie: de natuurvriendelijke oevers bieden tal van mogelijkheden voor het volgen van natuurprocessen.
- Kostenbesparend: harde oevers verzakken en eroderen en dienen regelmatig hersteld of vernieuwd te worden, wat (veel) geld kost. Door de groei van oeverplanten wordt de oever ieder jaar (gratis) opnieuw versterkt en gerepareerd.
- Veiligheid: de natuurlijke oever loopt geleidelijk af en is daardoor minder gevaarlijk voor kinderen dan oevers die steil en verhard zijn.

Onderhoud van beschoeiingen en oevers

- Wilgen: de bomenrand jaarlijks knotten, om en om, *tijdens vrijwilligersdagen*
- Beschoeiing van wilgentenen: tweejaarlijks controleren op uitstekende takken en uitgroeiende takken (snoeien), zwakke plekken (versterken met nieuwe bossen), te hoge staanders (naar beneden timmeren om rotting te voorkomen). Vanaf 2015 gebeurt dit tijdens reguliere tuindienst, tot die tijd door de commissie Natuurlijk Tuinieren

Tuinders zorgen voor het onderhoud van de eigen beschoeiing en voor de bereikbaarheid en de begaanbaarheid van de slootkant in verband met de waterleiding en de baggerwerkzaamheden vanaf half september.

Paden

De meeste paden bestaan uit verharding (sintels van de hoogovens) met een laag grind erover. Naast verharde paden hebben we groenpaden bij de achteringang en in het rosarium. Op diverse plekken op het park hebben we hakselpaden aangelegd, onder andere in het vogelbos, de insectentuin en de boerentuin.

Onderhoud van paden

- Grind: eens in de twee of drie jaar aanvullen.
- Verharde paden: onkruid (sinds 2001) wegbranden, langs heggen schoffelen. In 2013 zijn we een experiment gestart met stomen. We verwachten dat dit milieuvriendelijker, effectiever en minder arbeidsintensief is
- Graskanten: met een kantensnijder bijwerken, twee keer per seizoen
- Hakselpaden: twee keer per jaar aanvullen met nieuw haksel. Onkruid verwijderen
- Graspaden: eens in de week of twee weken maaien

Tuinders zorgen voor het onkruidvrij houden van het eigen pad en het maaien van het grasgedeelte op het pad voor de eigen tuin.

Water

De waterhuishoudingcommissie is verantwoordelijk voor de doorloop van de watergang en voor de kwaliteit van de duikers. Het Waterschap Amstel Gooi- en Vechtstreek controleert in het najaar en meldt daarna of aanvullende maatregelen nodig zijn. Het Waterschap is verantwoordelijk voor het baggeren van de vaart rond het tuinpark; dat gebeurt eens in de tien jaar of indien nodig vaker. Vanuit het Waterschap zijn er richtlijnen voor waterplanten:

- In sloten smaller dan 2.5 meter zijn geen waterplanten toegestaan.
- In sloten breder dan 2.5 meter mag de beplanting niet meer dan een derde deel van het water beslaan.

Onderhoud water

- Duikers: zorg dragen voor de doorstroming en bereikbaarheid van de duikers en het snoeien en afvoeren van al te weelderige beplanting in de sloten en singels
- Baggeren: jaarlijks baggeren van de smalle sloten in de periode september-oktober

Tuinders zorgen voor het verwijderen van waterplanten uit de sloot grenzend aan hun tuin.

SPECIFIEKE STUKKEN

In het algemeen groen zijn er twintig specifieke stukken. We beschrijven het ontstaan en het onderhoud. De stukken hebben we genummerd en corresponderen met de nummers op de plattegrond op pagina 2.

01 Vooringang

Vanaf 2008 staan er twee door tuinders gemozaïekte bakken bij de vooringang met daarin twee trompetboompjes. Langs het pad staan aan weerszijden hosta's, klimop, rugosarozen en riet. Het hekwerk bij de vooringang is bekleed met klimrozen. Aan de binnenkant van het hek staat rechts een plattegrond en links een informatiebord. Begin 2013 hebben we de heggen van struikkamperfoelie verwijderd om ons tuinpark beter toegankelijk te maken voor de hulpdiensten.

Rechts van de vooringang is een droge stapelmuur/rotstuin aangelegd van puin. De muur biedt veel schuil- en nestgelegenheden voor insecten en kleine zoogdieren en is een voedingsbodem voor plantjes die zich goed voelen op en tussen steen. Het gaat bijvoorbeeld om brem, ganzerik, kattenkruid, clematis en sedum. Bij de heg is een bank geplaatst en direct onder de heg bevindt zich een marter-schuilplaats.

Aan de linkerkant van de vooringang staat een combinatie-muur vol schuil- en nestelplaatsen. Bij het aanleggen is gebruik gemaakt van stronken, stammen puin en beplanting als viltige hoornbloem en randjesbloem.

Aan de waterkant zijn twee soorten natuurlijke beschoeiing te zien.

Onderhoud vooringang

- Trompetboom: jaarlijkse snoei in de winter
- Rozen: in maart de voorjaarssnoei en gedurende het jaar dode en kruisende takken verwijderen
- Riet: meerdere malen per jaar terugsteken
- Muren: tot 2015 commissie Natuurlijk Tuinieren, daarna reguliere tuindienst

02 Knotwilgenrand

Rond 1990 is begonnen met de aanplant van wilgentakken op de noordhoek van de Pelikaansingel om de beschoeiing aan de buitenkant van het park te verstevigen. De gedachte was ook dat de wilgenwortels op den duur als beschoeiing zouden kunnen dienen. De wilgenrand is opgezet volgens het principe van wijkers en blijvers. Bomen die het niet goed deden of doodgingen, werden ertussenuit gehaald en niet vervangen. De rand is uitgebreid van de Pelikaansingel tot de Ibissingel, tot aan de Azaleatuin toe. Het snoeimateriaal van wilgentakken gebruiken we voor afscheidingen, voor slootkantbeschoeiingen, pergola's of het bouwen van hutten met kinderen.

Tot aan de grote treurwilg op de hoek van de Merellaan en de Ibissingel is de ruimte tussen de knotwilgen opgevuld met heggen van struikkamperfoelie.

Onderhoud van knotwilgenrand

- Wilgen: jaarlijks in de winter knotten, om en om. Tijdens vrijwilligersdagen
- Kamperfoeliestruiken: jaarlijks terugsnoeien in het voorjaar.
- Overig: meerdere malen per jaar brandnetels, pispotten en dergelijke verwijderen

03 Heide- en sedumtuin

Langs de Ibissingel, schuin tegenover de Azaleatuin (de Jetske Scheffrahntuin), ligt al sinds 1970 een heideborder met een grove den en twee Californische cipressen. Vóór de diverse heidestruiken is de grond bedekt met geranium- en sedumplanten, die tussen en over de borderafschieding van stenen groeien. Omdat hier veel hommels worden gezien, staan hier ook enkele hommelmastjes. Sinds 2013 valt dit stuk weer onder de reguliere tuindienst.

Onderhoud heide- en sedumtuin

- Ligusterhegje: snoeien
- Bomen: controleren op dode takken
- Overig: gras en onkruid verwijderen, pad schoonmaken en schoffelen

04 Jetske Scheffrahtuin

In deze langgerekte tuin langs het water staan voornamelijk rododendrons, Japanse- en tuinazalea's met hier en daar een boom of buxusstruik. Er zitten tal van bolletjes in de grond. Jetske Scheffrahn heeft de tuin begin 1960 aangelegd en daarna jarenlang intensief verzorgd.

Langs de waterkant staan sinds 2007 verschillende planten als spirea, wolfspoot en harig wilgenroosje. Hiermee proberen we de werkzaamheden aan de buitensingel enigszins aan het zicht te onttrekken.

De afscheiding van boomstammen langs het pad wordt in het voorjaar verzacht door een rand vergeet-mij-nietjes. Dit is gebeurd op initiatief van 2 tuinders die Jetskes eigen tuin in 2003 overnamen en sinds 2005 ook de door haar ontworpen tuin helemaal onderhouden.

Onderhoud Jetske Scheffrahtuin, eigen stuk

- Onkruid: maandelijks brandnetels, opkomende kruiden en bloemen verwijderen
- Overig: jaarlijks haksel storten om de zuurgraad op peil te houden

05 Bijenstal en Stapelmuur

In de tachtiger jaren stond er in het meest rechtse stuk van de Jetske Scheffrahntuin een bijenstal. De wilde planten en bloemen, zoals guldenroede, robertskruid en geranium (die hier zijn geplant of vanzelf zijn opgekomen zoals brandnetel), zijn aantrekkelijk voor bijen.

Sinds 2007 staan achter een wilgentenen hek opnieuw twee bijenkasten. Deze kasten zijn eigendom van een imker uit de omgeving van Amsterdam en ze worden ook door hem verzorgd. We hopen dat de tuinders vertrouwd raken met bijen en gestimuleerd worden om bijenplanten te kweken in de eigen tuin.

Omdat de oorspronkelijke boomstronkenafscheiding tussen de Jetske Scheffrahntuin en het aangrenzende gazon vermolmd was, heeft de commissie Natuurlijk Tuinieren in 2007 een workshop georganiseerd voor het bouwen van een stapelmuur van natte en droge materialen. Met stobben, stronken, stenen en rioolpijpen zijn veel schuil- en nestelgelegenheden aangebracht voor insecten, kleine knaagdieren en amfibieën. De beplanting bestaat onder meer uit soorten sedum, zeepkruid, aubrieta en kruiptijm. Potscherven in allerlei kleuren geven een vrolijke noot aan de stapelmuur.

Onderhoud bijenstal en stapelmuur

- Onkruid: groot onkruid verwijderen in het voorjaar
- Planten: zo nodig zomers een deel van de beplanting terugsnijden om het aanvliegen van de bijen makkelijk te maken
- Maaien: in het najaar
- Stapelmuur: jaarlijks opschonen

06 Boomgaard

In het voorjaar van 2012 hebben we 15 jonge fruitbomen aan het eind van de Ibissingel, vlakbij de bijenkasten geplant. We hebben nu dus een mini- boomgaard met appelbomen, peren-, pruimen- en kersenbomen: James Grieves, Elstar, Beurré Hardy, Gieser Wildeman, Reine Claude, d'Opal, Regina en Kordia.

De bomen zijn op een terpje gezet omdat dit gedeelte van het tuinpark vrij nat is. De locatie is gekozen vanwege de openheid en toegankelijkheid van de plek en de nabije aanwezigheid van bijenkasten en bijen voor de bestuiving van de bloesem.

Tijdens het seizoen wordt het gevallen fruit verzameld en in de winter zullen we hier workshops geven over het snoeien van vruchtbomen. De boomgaard is opgenomen in de natuurlessen (zie hoofdstuk 4).

Onderhoud boomgaard

- Boomspiegels: structureel onkruidvrij houden
- Snoeien: de bomen jaarlijks snoeien (door tuinders die deelnemen aan de snoeicursus fruitbomen)

07 Waterput, grote wilg en achteringang

Vlak voor de achteringang ligt een klein grasveld met in het midden een waterput die via rode flagstones bereikbaar is. Omdat het grasveld bij nat weer onmiddellijk in een poel veranderde (waar de eenden in kwamen zwemmen) hebben we in 2011 drainage aangelegd.

Naast de waterput staat een pol pampagras. De border achter de waterput bestaat uit een rand hosta's, een pluk guldenroede, een enkele groenblijvende struik, wat rozenstruiken, sleedoorn en heel veel kornoelje. Tussen dit struikgewas staan ook veel brandnetels, die we daar laten staan. Vanaf de bank naast het pad heb je een mooi uitzicht over dit stukje Dijkzicht.

Links voor de achteringang staat een grote wilg. Deze boom wordt bezocht door de boomklever. Op de grond onder de wilg groeien koekoeksbloemen, springbalsemien, bloeiend zevenblad, sedum, koeienoog, guldenroede, buxus en kornoelje.

Vanuit de achteringang loop een stenen pad naar de Verbindingsweg en de andere tuincomplexen. Iets voor het midden is links de composthoop en rechts een hakselpad naar de parkeerplaats met aan weerszijden een takkenwal.

Onderhoud omgeving waterput, grote wilg en achteringang

- Voorjaar: verdroogde stengels van de uitgebloeide planten breken en dood hout weghalen uit de struiken.
- Snoeien: de kornoelje in fases (twee of drie jaar) terugsnijden en de klimop die ook de boom intrekt, eens in de twee jaar terugsnijden
- De wilg is net als de andere grote wilgen op ons park in 2007 door de gemeente gesnoeid
- Achteringang: onkruid tussen de stenen verwijderen, hakselpad twee keer per jaar ophogen en takkenwal fatsoeneren wanneer nodig

08 Compostplaats

Sinds 1990 heeft Dijkzicht een eigen compostplek waar tuinders op zaterdagochtend en woensdagavond zacht en klein tuinafval kunnen storten.

De compostplaats bevindt zich op gemeentegrond die we in bruikleen hebben. Op de voormalige brandplaats is nu de hakselplaats. Hier kunnen tijdens de zaterdagse werkbeurten stronken en takken worden aangeleverd en haksel mee worden teruggenomen. Tijdens het seizoen rijdt er na overleg op maandag iemand met de tractor langs om groenafval op te halen bij de (oudere) tuinders die dit zelf niet meer af kunnen voeren.

In 2007 hebben we om twee zijden van de compostplek

(aan de wegzijde) een grote tuun aangelegd van wilgentenen. Sinds 2009 kunnen we de compostplaats afsluiten met een boerenhek (met dank aan de technische commissie). In de winter van 2012 is een deel van de compostplaats afgegraven en omgezet; de aarde gebruiken we voor het ophogen van stukken in het algemeen groen. De tuincommissie onderzoekt of het omzetten van de compostplaats opgenomen kan worden in het Jaarwerkplan.

Onderhoud compostplaats

- Aanwijzingen: een lid van de tuinploeg zorgt dat het tuinafval op de juiste plek gestort wordt
- Inrichting: in het hoogseizoen werken twee tuinders op woensdagavond op de compostplaats en zij zorgen ook voor het (her)inrichten
- Hakselen: twee personen bedienen het hakselapparaat en verwerken de aangevoerde takken

09 Rosarium

Direct links van de achteringang ligt een perceel van 400 vierkante meter dat toebehoort aan de PTT/KPN en gebruikt is voor het plaatsen van een zendmast.

In 1981 nam Maria Hofker het initiatief om daar samen met een aantal andere tuinders een rosarium aan te leggen. In een dagboekje heeft Carry Sterk het ontstaansproces beschreven. Nadat de initiatiefneemsters jarenlang zelf voor het onderhoud gezorgd hadden, raakte het rosarium eind jaren negentig enigszins in verval.

In 2003 besloot een groep van 12 enthousiaste tuinders (met en zonder verstand van rozen) bij de tuincommissie een aanvraag in te dienen om het rosarium als 'eigen' stuk te mogen onderhouden. Dat verzoek werd toegekend en met behulp van het archief en de adviezen van Carry Sterk én de rozencursussen van Bram Schelvis is het rosarium weer zoveel mogelijk in oorspronkelijke staat teruggebracht. Ook is een plan opgesteld voor duurzaam onderhoud: er is een overzicht gemaakt van de werkzaamheden per jaar én de specifieke aanwijzingen per perk en type roos in het rosarium. Wekelijks wordt er een logboek bijgehouden. De leden draaien niet acht maar tien tuindiensten, hebben drie keer per jaar een werkoverleg en één keer per jaar een excursie. De contactpersoon participeert in de tuincommissie.

Het rosarium heeft tien perken en drie buitenranden met verschillende rozen, buxushagen, een stenen pad en

meerdere graspaden, drie rozenbogen, een zitje voor de bezoekers en voor de koffiepauze bij de tuindienst, een achterperk met wilde bloemen en een prieeltje om te schuilen voor de regen én een eigen composthoop. Onze rozen hebben prachtige namen als Blue Girl, Escapade, Just Joey, Climbing Iceberg, Maria Hofker en Gold Finch. In de vitrine bij de ingang hangt een plattegrond met de namen van de rozen in de perken.

In het algemeen groen zijn er op vier andere plekken rozen:

- de rand tegenover de waterput (bij de achteringang).
- de rozen bij de zij- en de hoofdingang.
- de rozen bij het werkhok.
- de rozen bij het clubhuis.

Onderhoud rosarium, eigen stuk

- Bemesten: een keer per jaar in het voorjaar; verder nemen we eens in de vijf jaar een grondmonster om advies te krijgen over de bemesting
- Snoeien: de verjongingssnoei in maart en april en de onderhoudssnoei in de maanden periode mei tot oktober
- Perken: vrijhouden van onkruid en gras, aarde los maken
- Buxushaag: jaarlijks snoeien na de vorstperiode tijdens bewolkte dag
- Paden: graspaden in het hoogseizoen wekelijks maaien

De overige rozen op Dijkzicht worden ook onderhouden door vaste personen die met de contactpersoon van het rosarium overleg hebben over het plannen van de werkzaamheden en eventuele wensen.

10 Vogelbos en Takkenwal

Het Vogelbos was in 1998 ons eerste grote natuurproject. Ooit was dit bos verboden toegang voor de tuinders vanwege

het gevaar van dode takken die uit de daar aanwezige oude populieren zouden kunnen vallen.

Toen die in 1998 gerooid werden, ontstond er door het rijden met groot materieel een 'spoor' aan de achterkant van het bos. We hebben daar een pad langs het water aangelegd en naast dat pad een takkenril

om te voorkomen dat men dwars door het bos zou wandelen. Daardoor zou immers de rust verstoord worden van de vogels die hier in de voorgaande rustige jaren gewend waren te nestelen. Bovendien zou zo'n takkenril nestel- en schuil gelegenheid bieden aan kleine zoogdieren (egels, muizen en andere kleine knagers) en bodemnestelende vogels als roodborstjes en heggenmussen.

Op de takkenril konden de tuinders voortaan hun gesnoei-de takken storten. Het pad werd belegd met haksel en/of coniferen- of buxussnoeisel. Zo krijgt alles wat de tuinder snoeit weer een bestemming en komt het weer terug in de kringloop. De afgevalen dode takken blijven liggen in het bos, vergaan daar door schimmels en insecten en dragen zo

bij aan een gezond bodemleven.

Het bos kent een variatie aan struiken en bomen zoals vlieren, elzen, hazelaars, meidoorns en krentenbomen, die in het voorjaar een zee van witte bloemen geven en in het najaar bessen voor de vogels. De bodem bevat enorme hoeveelheden sneeuwklokjes en daslook. Over de takkenwallen groeien bramenstruiken en ook mogen hier brandnetels (waardplanten waar onder andere de atalantavlinder en de dagpauwoog eieren op afzetten) naar hartenlust groeien. De witte bloemen van daslook, sierpostelein en krentenbomen in het bos stralen je hier elk voorjaar tegemoet.

Onderhoud vogelbos en takkenwal

- Wal: nalopen op uitstekende en te hoog opgestapelde takken, verwijderen en hakselen en zo nodig nieuwe staanders aanbrengen tijdens vrijwilligersdagen
- Pad: ophogen met haksel. Tijdens de vrijwilligersdagen
- Onkruid: overhangende bramentakken en brandnetels verwijderen

11 Varentuin

Direct naast de ingang van het vogelbos ligt de beschaduwde varentuin met van hoog naar laag aangeplante koningsvaren, wijfjesvaren, tongvaren, kamvaren, dubbelloofvaren, naaldvaren en niervarens. Deze tuin is in de jaren negentig aangelegd door Carry Sterk. Op de achtergrond staat een prachtige Japanse sneeuwbal met in het voorjaar witkanten bloemschermen die al van ver te zien zijn. Een goudenregen op de achtergrond kleurt elk voorjaar goudgeel.

Onderhoud varentuin, eigen stuk

- Onkruid: een paar maal per jaar verwijderen
- Haksel: jaarlijks aanvullen

12 Insectentuin en Paddenpoel

Direct aan de varentuin grenst de insectentuin en daarnaast ligt de paddenpoel met aansluitend het riet in het buitenwater.

Het begon in 2001 toen eerst de paddenpoel uitgegraven werd en daarna beplant werd met vlinderplanten. In 2010 volgde een voorstel voor het aanleggen van een insectentuin in het stuk tussen paddenpoel en varentuin. Nu heeft Dijkzicht een waar paradijs voor insecten en amfibieën.

In de insectentuin is geprobeerd om veel variatie aan te brengen om zo een grote diversiteit aan insecten aan te trekken; er is een plaggenwal gebouwd, een zandbiotoop aangelegd en een stukje met groente, bessenstruiken en

kruiden. Inmiddels zijn er meer dan 100 planten te vinden. Met gebruikt materiaal dat door de tuinders werd aange- dragen, zijn een los gemetselde muur, vier insectenhôtels, enkele vogelkasten en drie pergola's (met een dakje voor opvang van het regenwater) gebouwd in zon- en schaduw- zones. In 2013 is een broeihoop aangelegd waar de ring- slang zich kan opwarmen.

Ook de paden zijn van gebruikte materialen en haksel gelegd. Deze lopen tussen de wilde bloemenborders en de oude vijver door tot aan de waterkant, die beplant is met enorme gunnera's. Daar kunnen tuinders en bezoekers vanaf een bankje genieten van het uitzicht op het water en mis- schien zelfs een ijsvogel voorbij zien flitsen.

Een in 2011 opnieuw uitgegraven oude vijver in de schaduw van hoge bomen, ommuurd met gestapelde pluggen en mosbegroeide stenen, biedt inmiddels nog meer ruimte voor padden, kikkers en hagedissen.

We hebben de insectentuin voorgedragen voor de 'zilveren maanprijs' in 2011, wat heeft geresulteerd in een nominatie. De prijs is een initiatief van Landschap Noord-Holland en wordt jaarlijks uitgereikt aan een of meerdere personen die zich ingezet hebben voor een bijzonder natuurproject. In 2011 is in de Echo en in 2013 in de Tuinliefhebber (nummer 1) uitgebreid aandacht besteed aan ons insectenparadijs.

Onderhoud insectentuin en paddenpoel, eigen stuk

- Paddenpoel: alle planten snoeien en knippen, gras en veel lisdodden uit de poel verwijderen en rondom de poel woekerende planten verwijderen
- Insectentuin: in het voorjaar alles kortknippen, paden schoonmaken en ophogen met vers haksel, vijvers schoonmaken (bladeren en takken verwijderen), zo nodig bomen en struiken snoeien, eenjarige uitzaaien en Insectenhôtels bijwerken. Omstreeks half juni te overheersende planten terugsnoeien om andere planten ruimte te geven en zo een gevarieerde vegetatie te creëren. Tijdens het seizoen kleefkruid en een groot deel van de brandnetels en balsemien verwijderen en planten die over de paden hangen, opbinden of terugsnoeien. In het najaar alles laten staan om vogels en insecten te trekken

13 Sparrenrand

In deze hoek, aan het zuidelijke einde van de Pelikaansingel, stonden begin jaren zeventig drie Koreaanse zilversparren. In de jaren daarna werden er jaarlijks een paar bijgeplant. De bodem is bedekt met bonte hosta's, hederas en longkruid. Kort na onze aanmelding voor het AVVN - project Natuurlijk Tuinieren in 1996 hebben we hier tussen de bomen en de boomstammetjes gestapeld. Op deze afscheiding met de oever van de buitensingel konden we ons houtafval kwijt. Tegelijk biedt deze wal schuilplaatsen en voedsel aan insecten voor vogels, kleine zoogdieren en amfibieën.

Onderhoud sparrenrand

- Bodem: is begroeid en vraagt weinig onderhoud
- Snoeien: bij overlast onderste takken snoeien (is gebeurd in 2012)

14 Heester- en bomenborder, zijingang

Deze border strekt zich uit over de hele Pelikaansingel, van de sparrenrand in het zuiden tot aan de wilgenrand in de noordhoek. Om de geluidsoverlast van de A2 enigszins te dempen, en het zicht op het voorbijrazende verkeer weg te nemen, is het oorspronkelijke gazon hier in de periode 1960 - 1970 vervangen door heesters en bomen. Carry Sterk en Joop van de Wollenberg hielden zich bezig met de beplanting en maakten dankbaar gebruik van wat zij aangeboden kregen van de tuinders.

De beplanting bestaat uit een kruidlaag, struiklaag en boomlaag. De kruidlaag bestaat uit zevenblad, dovenetels, sierpostelein, klimop, zenegroen en enkele vaste planten. Daartussen bloeien in het voorjaar narcissen, wilde hyacinten en sneeuwklokjes. De struiklaag bestaat uit een variatie van kornoelje, boerenjasmijn, sleedoorn, hortensia, botanische roos, vlinderstruik, sering, mahonia en spirea.

Ook in de boomlaag treffen we allerlei soorten aan: hazelaars, essen, vlieren, eiken en berken, krentenbomen, elzen en een enkele lijsterbes. De bomen zijn in 2009 geïnventariseerd en in de jaren daarop gesnoeid of geknot. In 2011 zijn de gaten opgevuld met nieuwe, jonge sierappeltjes. Tijdens de reguliere tuindienst wordt deze border regelmatig schoongemaakt.

Ten hoogte van de middensingel ligt de zijingang met aan beide zijden grote rododendrons. Ook bij deze ingang staan twee mozaïekbakken, hier met hosta's en bollen in het voorjaar.

Onderhoud heester- en bomenrand

- Bomen: onderhoud staat beschreven in het Bomenplan
- Onkruid: brandnetels, kleeftkruid, berenklauwen en bramen verwijderen

15 Midden- en tussensingel

De **middensingel** is altijd een strakke lijn geweest met drie delen dwars over het park. De overgangen worden gesierd door perken met maagdenpalm, rode berberis en vlin-derstruiken met roosjes. Op de hoeken van de Zwaluwlaan staan vier walnotenbomen. Op de hoeken van de Flamin-golaan staan een notarisappel, twee sierappels en een rode meidoorn. In 2013 zijn we op het middelste deel gestart met het aanleggen van een natuurlijke oever met een 'plas-en drasdeel' en het planten van onder andere de wateraard-bei, mattenbies, kattenstaart, moerasvaren, waterdrieblad, harig wilgenroosje, koninginnenkruid en waterviolier. Tussen het speelveld en de middensingel bevindt zich een grote spireahaag.

De **tussensingel** bestaat uit vier stukken. Het eerste en derde deel bestaan vooral uit gras. De hoeken zijn gevuld met een conifeer, hertshooi, kerria en bodembedekkers als vrouwenmantel, prikneuzen en maagdenpalm. In de tweede border staan coniferen, een kogelstruik en bijenbomen. In de vierde border staan enkele grote rozenstruiken en twee groenblijvende struiken, ook ligt er een steenhoop. In 2013 zijn er hosta's, vlinderstruiken, struikhedera's, geurende heesterrozen bijgeplant, een lampionboom én een amberboom.

De waterkanten van het tweede en vierde stuk zijn moeilijk beloopbaar en worden regelmatig opgehoogd met tuinafval en haksel.

Onderhoud singels

- Snoeien: jaarlijks snoeien van de spireahaag en haag-beuk naar de slootkant
- Grasranden: minimaal één keer per jaar grasranden snijden en afsteken
- Onkruid: singels meerdere malen per jaar schonen van bramen, kleeftkruid, winde en brandnetels

16 Rond het clubhuis

Voor het clubhuis ligt een groot terras en een jeu de boulesbaan waar in de zomermaanden veel gebruik van wordt gemaakt. Naast de baan is een border met een lage rand van geraniums en vrouwenmantel en daarachter rozenstruiken en hortensia's. In het midden staan twee coniferen en aan het einde verrijst een berk. De border vormt de afscheiding tussen het terras en de omheining langs het speelveld. Op de kop hebben op 30 april 2013 een kroningslinde. Om de terrasbezoekers zicht te geven op het speelveld wordt de

begroeiing van de omheining beperkt gehouden. Aan de zijkant van het clubhuis is in 2010 een rozenperk aangelegd met een afscheiding van een haagbeuk om de fietsenrekken aan het oog te onttrekken. Achter het clubhuis ligt een perk met overwegend naaldbomen en verder een himalayaceder, een bergden, een monumentale sierappel, een meerstammige hibacipres en

een New-Dawnroos. Dan zijn er nog twee kleine perken. In het kleinste perk staat een beeld en hier fungeren sedum en maagdenpalm als bodembedekker. In het andere perk staan een bonte kardinaalshoed en een sneeuwbal. In het perk naast de kas staan dwergkwee, een kruipende venijnboom, rododendrons en verder voornamelijk ganzerik.

Rond het clubhuis

- Rozen: zie Rosarium
- Bomen: onderhoud conform Bomenplan
- Onkruid: perken meerdere malen per jaar schonen. Jaarlijks voegen tussen de tegels schoonkrabben

17 Kas

Aan de noordkant van de boerentuin staat sinds de winter van 2012 een kas. Deze is bedoeld voor het opkweken van één- en tweejarige planten ten behoeve van het algemeen groen en de specifieke stukken.

Het zaaien en uitplanten gebeurt de komende twee jaar door de commissie Natuurlijk Tuinieren en vrijwilligers. In 2015 besluiten we of dit een 'eigen' stuk kan worden.

18 Speelveld en Kabouterpad

Het speelveld wordt van de middensingel gescheiden door een spireahaag van één meter breed, die in het voorjaar feestelijk wit bloeit. Aan de achterkant is het speelveld over de hele lengte door een hekwerk gescheiden van een twee meter brede waterkant. Dit hekwerk is deels begroeid met hop. Op de waterkant erachter staat een rij knotwilgen (de Duitse dot), een enkele peterselievlier en een els. De inheemse, natuurlijke begroeiing op de oever bestaat uit biezen, kleine egelskop, kattenstaart, hondsdrif, moederkruid, wilde viooltjes, karmozijnbes, robertskruid en wilde rozen. Dwars door deze gevarieerde beplanting loopt 'het Kabouterpad', een slingerend pad van snoeimateriaal en

haksel richting de kantine. Het pad is te bereiken vanuit het poortje in de beukhaag bij de middensingel.

Het onderhoud van het speelveld en het Kabouterpad, deels eigen stuk

- Maaien: zie hoofdstuk 3 bij Gras
- Waterkant: de bomen elk jaar knotten tijdens de winterbeurten
- Pad: jaarlijks het Kabouterpad ophogen met snoeisel en haksel
- Onkruid: meerdere malen per jaar de rand schonen van onkruid

19 Boerentuin

Dit langgerekte stuk tuin ligt aan het water, aan de achterkant van het speelveld. De afspraak is dat hier alleen (inheemse) boerenplanten worden aangeplant, zoals vrouwenmantel, wederik, margriet, akelei, leverkruid en phlox. Dominant in de boerentuin zijn de drie grote wilgen. Om een ervan is een ronde bank gemaakt. Van de drie schitterende rode Noorse esdoorns die er stonden, is er in 2005 helaas één doodgegaan. De stam ervan mocht blijven staan voor de spechten en die maken daar - zoals duidelijk te zien is - dankbaar gebruik van!

Om de planten en struiken aan alle kanten te kunnen bekijken en te onderhouden, zijn er hakselpaden aangelegd. De paden zijn veelal afgezet met stenen waartussen zich allerlei kleine diertjes kunnen verstoppen, die op hun beurt weer tot voedsel voor andere dieren dienen. Om eenheid en harmonie te creëren worden de voorkomende planten in verschillende delen van de tuin herhaald.

Aan de zuidkant houdt een stapelmuur van boomstammetjes een ooit weggesnoeide bamboe onder controle. Achter de stammetjesmuur wordt de tuin begrensd door een hek van gevlochten wilgentenen. Langs de voorzijde vormt een rand mosbegroeid puin, waartussen ook allerlei kleine plantjes groeien en kleine beestjes wonen, de afscheiding met het pad.

Onderhoud boerentuin, eigen stuk

- Paden: jaarlijks nieuw haksel storten op de paden
- Voorjaar: dode stengels en bloemen verwijderen
- Maandelijks: onkruid wieden, dode bloemen verwijderen, bamboe onder controle gehouden

20 Wilde bloemenrand

Het pad langs de noordkant van het park was ooit, net als de andere paden, een grindpad met een grasrand erlangs. Bij wijze van experiment is in 1998 besloten dit pad niet meer te schoffelen en het gras dat er op zou groeien, gewoon te maaien. Zo ontstond het groenpad. Toen dat aansloeg bij de tuinders, werd het gazon langs het pad verwijderd, de grond verarmd en een wild-bloemenmengsel ingezaaid. Bij de bonte mengeling van kaasjeskruid, gele toorts, margriet, akelei die het jaar daarop voor een vrolijke kleurenpracht zorgde, voegde zich al snel de natuurlijke begroeiing van hondsdrif, boterbloemen, harig wilgenroosje, koninginnenkruid en klein hoefblad. Voor zover deze soorten niet overheersten, werden ze getolereerd.

Helaas bleek het groenpad erg drassig en niet bestand tegen zwaar rollend materieel. In 2011 moest het pad ook nog opengelegd worden voor de waterleiding en daarna bleef ons geen andere optie dan de terugkeer naar een grindpad. De wilde bloemenborder blijft zeker bestaan, al dan niet met een grasrand ervoor. Een optie is om er meer ruimte voor te creëren door de haag tussen de wilgen te verwijderen en daar een dikke laag zand te storten, maar dat is toekomstmuziek.

Onderhoud wilde bloemenrand

- Voorjaar: schoonmaken, blad en dode materialen verwijderen en eventueel zaad vermengd met zand strooien.
- Onkruid: in het hoogseizoen distels, brandnetels, pispot en kleeftkruid verwijderen
- Grasrand: meerdere malen per jaar maaien
- Najaar: bloemenrand tot 20 centimeter hoogte terugbrengen (met zeis of snoeischaar) en het maaisel na een week afvoeren

SOCIALE EN EDUCATIEVE ACTIVITEITEN

Jaarlijks worden tal van activiteiten georganiseerd voor de tuinders van Dijkzicht en omliggende tuinparken, voor kinderen van scholen in de buurt en allerlei maatschappelijke organisaties.

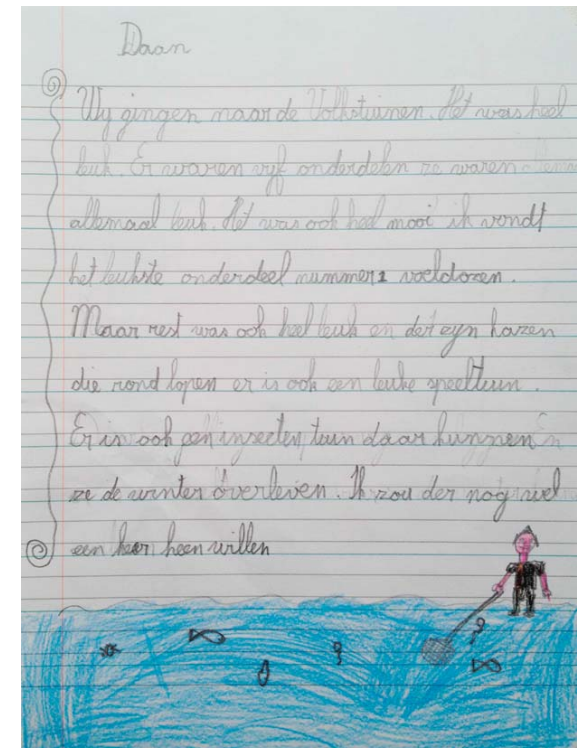
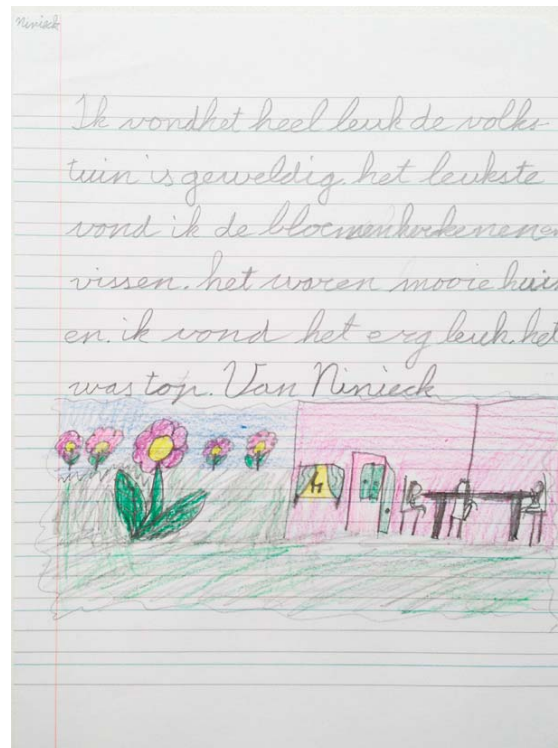
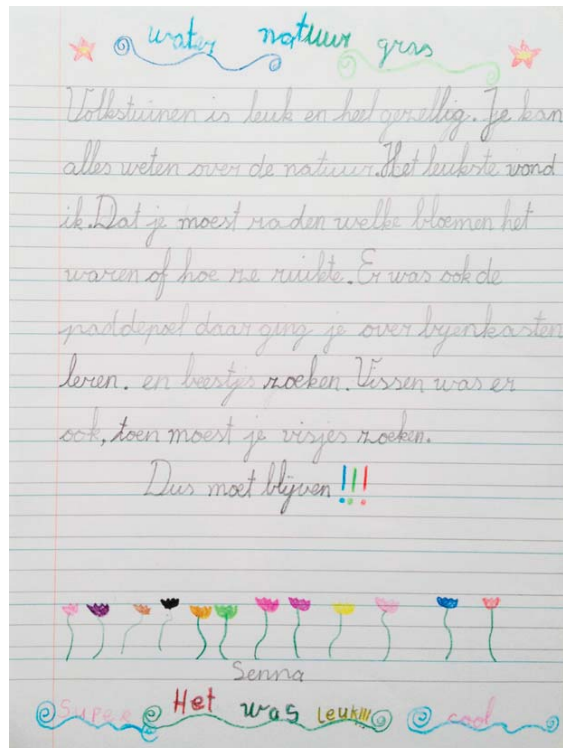
Sociale activiteiten

De recreatiecommissie organiseert onder andere kien- en klaverjasavonden, jeu de bouleswedstrijden en een openings- en slotfeest. Voor de jeugd worden tal van activiteiten georganiseerd zoals tentenkamp, sportdag en een natuurles. Ook worden er schildercursussen georganiseerd en cursussen 'Chi Neng qigong'. We stellen ons tuinpark open voor allerlei bezoekers.

Bezoekers op Dijkzicht:

- In 1998 kwamen cliënten van de Jellinek-kliniek op bezoek om in het rosarium te tuinieren
- De Nemo-wandelvereniging had in 1998 en 2006 ons park in een wandeling opgenomen

- In 2003 hebben we een rondleiding verzorgd voor groep uit Litouwen en voor Tuinpark Voorschoten
- We doen mee aan de Open Tuinendagen van de Bond
- Een afdeling Rode Kruis komt vrijwel jaarlijks op bezoek
- Werknemers van bedrijven en kantoren in de buurt komen al jaren in hun lunchpauze wandelen op ons tuinpark.
- In 2010 liepen scholieren van het voortgezet onderwijs onder begeleiding van een tuinder bij ons de maatschappelijke stage
- We verzorgen regelmatig rondleidingen

Educatieve activiteiten

Basisschool

In 2006 hebben leden van de commissie Natuurlijk Tuinieren een programma opgesteld voor de natuurles voor leerlingen uit groep 4 en/of 5 van het basisonderwijs. De natuurles bevat activiteiten met waterdieren, bloemen ruiken, groenten en bomen herkennen. Verder mogen de kinderen vissen en met voeldozen werken. Dit programma wordt sindsdien elke zomer uitgevoerd voor verschillende scholen zoals de Grote Beer, de Amstelschool, het Kofschip en de Witte Olifant. In 2012 hebben we het programma uitgebreid met herfstlessen.

De kinderen, de begeleiders, de ouders en de aanwezige gemeenteraadsleden zijn altijd erg enthousiast over de natuurles en ons Tuinpark. Ook deze activiteit is alleen mogelijk dankzij de inzet van vaste vrijwilligers van ons park.

Kinderen Dijkzicht

In 2012 is de natuurles voor het eerst -in samenwerking met de recreatiecommissie- ook uitgevoerd voor kinderen op Dijkzicht. Ook dat was een succes. De natuurles wordt nu structureel in het programma van de recreatiecommissie opgenomen.

Workshops voor tuinders

Vanaf 1998 organiseren we jaarlijks lezingen en workshops. Een overzicht van de onderwerpen die aan de orde geweest zijn:

- Tentoonstelling Natuurlijk Tuinieren
- Kasje: rups, pop, vlinder
- Vlinders
- Stokrozen
- Zaadjes, maatjes en mailtjes
- Snoeien van rozen (meerdere malen)
- Snoeien: Kapstokken en Bezemstelen
- Hakselen
- Vlechten met wilgentenen
- Aanleg van natuurlijke beschoeiingen
- Composteren op eigen tuin
- Bouwen van stapelmuren
- Bouwen van wilgentenen hutten
- Vogels
- Kijken naar vogels op Dijkzicht
- Bijen
- Bomen op Dijkzicht
- Paddenstoelen op Dijkzicht
- Natuurwandelingen op Dijkzicht

TERUG- EN VOORUITBLIK

Bij de eerste keuring in 2000 voor het keurmerk Natuurlijk Tuinieren behaalde Dijkzicht direct drie stippen en een score van 65 procent. In 2002 was de score 70 procent, in 2005 behaalden we 60 procent en in 2009 stegen we naar 74 procent. In 2013 gaan we op voor de hoogste score.

De herkeuringen in vogelvlucht

In 2000 is Dijkzicht voor het eerst beoordeeld door de commissie 'Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren' van de AVVN. We behaalden meteen drie stippen met een score van 65 procent. Bij de herkeuring in 2002 scoorden we 70 procent, als gevolg van onder meer het aanleggen van de paddenpoel en de toename van bodembedekkers en vlinderstruiken.

Daarna zakte het een beetje in met als gevolg een score van 60 procent in 2005. Voor Frieda Snel -de initiatiefneemster van het eerste uur - was dat aanleiding om in het Dijkzicht-krantje te verzuchten 'is er nu helemaal niemand meer die me hier verder bij wil helpen?'. Vrij snel daarna is een nieuwe ploeg geformeerd die vol enthousiasme aan de slag ging met het opvolgen van de adviezen van de herkeuringscommissie. In 2009 leverde dat een score op van 74 procent en complimenten voor de vele verbeteringen; op vijf van de zes categorieën waren we vooruit gegaan en op de categorie 'voorlichting' scoorden we hoog.

In de periode daarna zijn er weer tal van nieuwe initiatieven ontplooid. De samenwerking met het bestuur, de tuincommissie, andere commissies en de leden is geïntensiveerd en dat werpt vruchten af. Bij de keuring in 2013 hopen we dus de vierde stip te behalen; dat is goed voor de natuur en het milieu en dus voor ons en voor de naam van Dijkzicht.

Acties per categorie

Categorie A, inrichting en beheer - algemeen

De afgelopen jaren hebben we gewerkt aan de verbetering van de kruidlaag door de adviezen van de AVVN op te volgen en de aangeleverde planten van de tuinders te benutten. Er is een overzicht van geschikte plantensoorten opgesteld, aan de slootkanten is meer variatie aangebracht in de plantensoorten door opkomende soorten te laten staan en planten achter de oude perkoenpalen te plaatsen. Voor de beschoeiingen experimenteren we hier en daar met wilgentenen, hebben we wilgenranden aangeplant en in 2013 zijn we gestart met het aanleggen van een natuurlijke oever bij de middensingel. De paddenpoel wordt jaarlijks opgeschoond.

Vanaf 1998 wordt er gefaseerd gemaaid en stimuleren we de zaadsetting van de bloemen. Het graspad tussen de Koekoekslaan en de Ibissingel laten we minder maaien waardoor insecten in langer gras kunnen verblijven en boterbloemen, pinksterbloemen, paardenbloemen en madeliefjes voor een leuke aanblik zorgen. In het midden maaien we een pad zodat alles door de tuinders goed bekeken kan worden.

Op diverse plekken zoals de boerentuin, de insectentuin en het vogelbos werken we met hakselpaden. We proberen alles wat leeft en groeit op Dijkzicht te inventariseren. De inventarisatielijsten zijn opgenomen in de losbladige map *Tuinieren op Dijkzicht*.

Sinds 1998 is het gebruik van gif verboden en gebruiken we alleen nog natuurlijke bestrijdingsmiddelen. In het rosarium gebruiken we schapenmest van een jaar oud of mestkorrels en eens in de vijf jaar volgen we de adviezen op die we krijgen naar aanleiding van het opsturen van een grondmonster.

Categorie Ba, inrichting en beheer - beplanting

De variatie in inheemse bloemen en planten, heggen, bosjes en in de watervegetatie hebben we bevorderd door te zaaien, planten aan te schaffen en/of te vragen bij andere tuinparken. Door het aanleggen van de insectentuin en de boomgaard en de aanschaf van specifieke planten en bomen, bevorderen we de voedselvoorzieningen voor vlinders,

bijen en insecten. De mogelijkheden om te schuilen en te nestelen zijn de afgelopen jaren toegenomen door het maaibeleid, de intensievere en gevarieerdere beplanting en de takkenwallen.

Categorie Bb, inrichting en beheer - overig

Op diverse plekken in de tuin hebben we de schuil- en nestelmogelijkheden uitgebreid door het aanleggen van stapelmuren (zowel nat als droog) en steenhopen. Naast de borders liggen hier en daar randen met puin die met mos en planten begroeid zijn (of raken). We hebben inmiddels tal van insectenhôtels op Dijkzicht en tal van vogelkasten voor mezen, boomklevers, vleermuizen en uilen. In de stapeimuur bij de vooringang is een marterschuilplaats verwerkt, in de insectentuin is een egelkast gemaakt en in 2013 wordt een broeihoop voor de ringslang aangelegd.

Bij de verharde oevers zijn plateaus en trappetjes aangebracht zodat de eenden makkelijk op de oever kunnen komen.

Categorie C, opstallen

Voor het bestuursgebouw en het clubhuis worden natuurvriendelijke producten gebruikt. De hekken bij het speelveld en de ingangen laten we begroeien met hop, clematis, kamperfoelie, rozen en sleedoorn.

Verder onderzoeken we de mogelijkheden voor het aanleggen van een groen dak, het hergebruik van regenwater én de aanschaf van daglichtpanelen.

Categorie E, interne milieuzorg

Sinds 2007 heeft ons park groene stroom. In clubhuis en bestuursgebouw zijn in 2011 LED-verlichting en spaarlampen geplaatst. Het bestuur publiceert de cijfers van het energieverbruik in het Dijkzichtkrantje. Er wordt gebruik gemaakt van ecologische schoonmaakmiddelen.

Wat betreft 'scheiding en hergebruik' hebben we de mogelijkheid voor het gescheiden aanleveren van huishoudelijk afval, kranten en glas. Groenafval en snoeihout kan naar de compostplaats gebracht worden. Het hout wordt verwerkt tot haksel dat gebruikt wordt voor het ophogen van de paden en wilgentenen en -takken gebruiken we voor het aanleggen of verstevigen van beschoeiingen en/of afscheidingen. Puin wordt hergebruikt voor de aanleg van stapelmuren, steenhopen en afscheidingen tussen paden en perken. Ook de tuinders worden gestimuleerd om tuinafval op hun eigen tuin te verwerken.

In het algemeen groen worden natuurlijke bestrijdingsmiddelen gebruikt. Zo worden 'luizen' op de rozen verwijderd met een extract van brandnetel en in geval van 'roest' wordt gespoten met zure melk. Het gebruik van gif is verboden. De tuincommissie geeft informatie over natuurlijke bestrijdingsmiddelen via het clubblad of mondeling.

Categorie F, voorlichting

Voor het onderhoud van het algemeen groen (inclusief de eigen stukken) is een Jaarwerkplan opgesteld en er is een

vaste procedure voor het opstellen van de weeklijsten. We hebben een aparte folder voor Natuurlijk Tuinieren op Dijkzicht uitgebracht (2007, 2013), een introductiefolder voor Tuinders Dijkzicht (van A tot Z), we communiceren regelmatig in het Dijkzichtkrantje, via de informatieborden bij de ingangen en op de website.

Jaarlijks organiseren we workshops voor de tuinders en activiteiten voor kinderen van de tuin en scholen in de omgeving (zie ook hoofdstuk 4).

Leden van de commissie Natuurlijk Tuinieren maken deel uit van de Tuincommissie en hebben structureel overleg met bestuur en ploegleiders.

Inventarisaties op Dijkzicht

De afgelopen jaren hebben we - met hulp van velen - in beeld kunnen brengen wat er op ons Tuinpark leeft en groeit. We hebben inventarisaties van bomen, planten en paddenstoelen, vogels, insecten, vlinders, vissen, amfibieën, (kleine) zoogdieren én een specifiek overzicht van de planten in het insectenparadijs. Deze inventarisaties zijn opgenomen in de losbladige map 'Tuinieren op Dijkzicht'.

Bijzonder voor Dijkzicht

Dijkzicht staat bekend om haar 'groene dak', de vele hoge bomen. Een ander speciaal kenmerk wordt gevormd door de beelden die door toedoen van Maria Hofker op Dijkzicht staan; het gaat om *Knielende vrouw* van P.F. Pismenny, om *Compositie* van Felicia Leirner, *Stiertje* van W. Cobbenhagen

en *Saidja en Adinda* van Cor Hund.

Voor de liefhebber hebben we een aantal wandelingen op Dijkzicht uitgezet om deze bijzonderheden te aanschouwen; een bomenwandeling, een beeldenwandeling en wandeling langs de vele mooie plekken op ons Tuinpark.

Beleid op Dijkzicht

De pogingen om het Natuurlijk Tuinieren handen en voeten te geven op Dijkzicht hebben de afgelopen jaren geresulteerd in verschillende beleidsvoorstellen voor onder andere het onderhoud van de bomen, het kappen van bomen en het maaien, en ook voor de tuincontrole en de beschoeiingen op Dijkzicht. Deze beleidsvoorstellen zijn opgenomen in de losbladige map Tuinieren op Dijkzicht.

Vooruitblik

Naast het onderhoud van het algemeen groen en alle specifieke stukken daarbinnen blijven we ook bezig met het ontwikkelen van nieuwe plannen.

Zo onderzoeken we met het bestuur, tuincommissie en enthousiaste tuinders de mogelijkheden voor:

- Hergebruik regenwater
- Aanschaf van daglichtpanelen
- Aanleggen van een vegetatiedak
- Uitbreiding van wilde bloemranden aan de buitensingel
- Uitbreiding van natuurlijke oevers
- Uitbreiding van de groep vrijwilligers voor educatieve activiteiten én van de natuurlessen (ander seizoen, andere groepen)
- Organiseren van een maandelijks aanbod aan lezingen en workshops en jaarlijkse tentoonstellingen
- Optimaliseren van de communicatie via de borden, de nieuwsbrief en de website

In bijlage 1 hebben we het Jaarwerkplan van de tuincommissie opgenomen en in bijlage 2 een overzicht van acties en activiteiten in het kader van Natuurlijk Tuinieren sinds 1995. Dat maakt goed duidelijk dat er veel is gedaan om van Dijkzicht het tuinpark te maken waar we met z'n allen trots op kunnen zijn en waar we de komende jaren nog veel meer moois willen realiseren;

Tuinpark Dijkzicht, van nature groen!

JAARWERKPLAN TUINCOMMISSIE

In 2012 heeft de tuincommissie een overzicht opgesteld van de maandelijkse werkzaamheden en het onderhoud van het algemeen groen tijdens de reguliere tuindiensten. Een overzicht van de werkzaamheden voor de ‘eigen’ stukken is opgenomen in de losbladige map *Tuinieren op Dijkzicht*.

december **Materialen**

Afstemmen met bestuur over onderhoud groot en rijdend materiaal.

januari **Werklijsten opstellen**

1. Gegevens tuinders opvragen bij secretariaat; 70-jarigen (hoeven geen tuindienst meer te doen), nieuwe tuinders, adreswijzigingen.
2. Eventueel in overleg met bestuur zorgen voor genoeg koffiedames, tractorrijders, hakselaars, branders en EHBO'ers.
3. Conceptbrief opstellen met werkljsten en data: om feedback vragen bij bestuur.

februari **Materialen**

1. Check of materialen terug zijn.
2. Controleren van benzine- en gasflessen.

Winterbeurt

Datum afstemmen met kantine voor openstellen van de kantine voor snert.

Winterbeurt

Wilgen knotten, eventueel paden branden, snoeiwerkzaamheden.

Werklijsten

Lijsten en brieven (bijstellen en) afdrukken en rondsturen naar tuinders.

maart

Voorjaarsbeurt

Bestuur

Afstemming werkzaamheden tussen de commissies.

Werklijsten

Inkopen vogelhuisjes voor 70-jarige tuinders.

Paden

Harken en onkruid verwijderen. In 2013 start experiment met stomen.

Snoeien

1. Heggen tussen de wilgen snoeien.
2. Zomerbloeiende heesters zoals rozen en vlin-derstruiken.

april	Gras Grasranden harken (stenen en takken) zodat er gemaaid kan worden. Tuunen Herstellen en aanvullen van de tuunen met wilgentenen.	mei	Compostplaats Beheer en takken kraken op brandplaats.
	Educatie Workshops inplannen en afspraken met kantine-commissie. Paden en dergelijke 1. Alle ingangen aanvegen. 2. Branden. 3. Hoofdingang buiten de poort schoonmaken. 4. Terras rond het clubhuis schoonmaken. Snoeien Rozen in het rosarium en in het algemeen groen. Gras Bladruimen, graskanten steken. Tuunen Herstellen en aanvullen van de tuunen met wilgentenen. Eigen stukken Bijeenkomst organiseren en afspraken maken. Heestervakken Schoffelen en wieden heestervakken en opruimen van dood materiaal.		Paden en dergelijke 1. Branden. 2. Jeu de boulesbaan onkruidvrij. 3. Bakken bij de ingangen verzorgen en aanvullen. 4. Hoofdingang plantvakken schoon houden. 5. Pad door het vogelbos ophogen en takkenwal fatsoeneren. Snoeien 1. Voorjaarbloeiers zoals kerria en rododendron snoeien na de bloei. 2. Laaghangende takken van de grote wilgen snoeien. Gras Bladruimen, graskanten steken. Heestervakken Schoffelen en wieden heestervakken en verwijderen bramen. Compostplaats Beheer en takken kraken op brandplaats.
		juni/juli	Werklijsten 1. Evaluatie aanpak: aantal laatkomers inventariseren. 2. Achterlopers aanschrijven.

Paden en dergelijke

1. Branden.
2. Wallenkant achter het bestuursonderkomen schonen.
3. Plantvakken hoofdingang schoon houden.

Snoeien

Diverse hagen scheren; middensingel en langs werkhok.

Gras

Graskanten steken en schoonmaken

Heestervakken

Schoffelen en wieden heestervakken en verwijderen bramen.

Vasteplanten vakken

Schoffelen en wieden.

Compostplaats

Beheer en takken kraken op brandplaats.

augustus

Werklijsten

1. Overzicht achterlopers in de borden.
- Paden en dergelijke**
1. Branden.
 2. Achter het bestuursonderkomen wallenkant schonen.
 3. Hoofdingang plantvakken schoon houden.
 4. Middensloot schonen van waterpest en kroos.

Snoeien

Diverse hagen scheren; middensingel en langs

werkhok.

Gras

1. Graskanten steken en schoonmaken
2. Bloeiende bermen schoonmaken van graspolen en onkruid.

Heestervakken

Schoffelen en wieden heestervakken en verwijderen bramen.

Vasteplanten vakken

Schoffelen en wieden.

Compostplaats

Beheer en takken kraken op brandplaats.

september **Paden en dergelijke**

1. Branden.
2. Schoffelen stukken met veel onkruid en gras.
3. Teveel aan waterplanten afvoeren.

Heestervakken

Zoveel mogelijk onkruidvrij maken.

Vasteplanten vakken

Zoveel mogelijk onkruidvrij maken.

Compostplaats

Beheer en takken kraken op brandplaats.

oktober

Werklijsten

1. Overzicht achterlopers: bellen voor de winterbeurt.

2. Afspraken kantinecommissie in verband met de winterbeurt.

Paden en dergelijke

1. Branden.
2. Schoffelen stukken met veel onkruid en gras.
3. Zeisen van de waterkanten langs de buitenrand, lissen, riet en hoge bermen.
4. Al het maaisel afvoeren.

Gras

Bladruimen.

Heestervakken

Zoveel mogelijk onkruidvrij maken.

Vasteplanten vakken

Zoveel mogelijk onkruidvrij maken.

Compostplaats

1. Beheer en takken kraken op brandplaats.
2. Haksel op de paden.
3. Ruimte vrijmaken voor de winterstort.

november Winterbeurt

Werklijsten

1. Achterstanden werkbeurten doorgeven aan bestuur in verband met boetes.

Snoeien

Wilgen snoeien. Bomen indien nodig vellen.

Gras

Bladharken op grasvelden en paden.

LOGBOEK NATUURLIJK TUINIEREN 1995-2013

Het logboek bevat een overzicht van acties en activiteiten die we sinds 1995 hebben ondernomen om van Dijkzicht het tuinpark te maken waar we met z'n allen trots op zijn.

Najaar 1995

Een nieuwe tuincommissie gaat van start: Marga Greuter, Tineke Zandvliet, Harrold Hendriks, Beppie van Beest (bestuur), Carry Sterk, Joop van de Wollenberg en Frieda Snel.

1995

september Frits Boerwinkel van Noord Hollands Landschapsbeheer (NHLB) wordt uitgenodigd om ons complex te komen bekijken.

oktober Frits Boerwinkel komt ons adviseren.

november Bijeenkomst over Natuurlijk Tuinieren met ploegleiders, nieuwe tuincommissie en bestuur.

We geven ons op bij de AVVN voor Natuurlijk Tuinieren (NT). Dit blijkt via de Bond voor Volktuinders te moeten verlopen. Dat gebeurt dus. De Dijkzicht werkgroep NT geeft zich bij NHLB op voor cursussen.

Harrold start met het leggen van contacten met alle relevante instanties en personen.

Inventarisatie Carry: we blijken reeds 10 punten (van de 30) te scoren op Natuurlijk Tuinieren volgens de AVVN.

december Harrold start met voorbereidingen voor presentatie van een plan Natuurlijk Tuinieren.

1996

januari Bespreking met bestuur over NT.

Frits Boerwinkel geeft voorlichting NT aan tuincommissie.

februari Voorlichting aan bestuur en tuincommissie over het gebruik van gif door Arco Goedkoop van de Dienst Landbouw Voorlichting (DLV).

Conceptplan invullen voor Natuurlijk Tuinieren.

maart Carry gaat naar weekend Natuurlijk Tuinieren in Bergen.

Meer knotwilgen aanplanten op de Ibissingel, aanleggen bloemenwei plaggenbank aangelegd, besluit gif te vervangen door Topgun.

april **Toestemming van Jaarlijkse ledenvergadering voor opgave keurmerk Natuurlijk Tuinieren.**

Aanpassing beheerplan, gedeeltelijke herinrich-

	ting Dijkzicht, invoering gefaseerd maaien en snoeien.
mei	Organisatie voorlichting ecologie door NHLB. Stekkenmarkt op de volkstuin. Prijsuitreiking voor de hoogste zonnebloem. Cursusdag: rondleiding op Heimanshof Natuurlijk Tuinieren, planten en dieren.
juni	Volkstuinmarkt op Dijkzicht: De tuin als inspiratiebron voor kunstenaars. Cursusdag: waterhuishouding. Opgave Dijkzicht bij Milieu Centrum Amsterdam.
jun /juli	Vlindertentoonstelling in bestuursonderkomen. Rondleiding natuurpark Eigen Hof.
augustus	Voorlichting Thijssepark groen Amstelveen door

	Hein Koningen. Vogeltentoonstelling.
september	Cursus snoeien en takkenrillen maken, tuinafval verwerken.
oktober	Bladerhopen maken, gefaseerd snoeien. Bespreken bezwaren tegen Topgun. Evaluatie cursussen.

1997

maart	Beheerplan Dijkzicht aangepast, aanleg speciale tuin bij clubhuis. Bloemenwei 2 ^e kans; plaggenbank snoeien.
april	Spuiten Topgun geeft schade aan heggen Gefaseerd maaien middensingel.
mei	Rondwandeling natuur op Dijkzicht. Cursus bloemstukjes maken. 1 ^e cursus ecologie NHLB Frits Boerwinkel.
juni	2 ^e cursus ecologie Cursus bloemstukjes maken.
juli	Tentoonstelling foto's, bloemstukken, huldiging tuinders 1 ^e uur.
augustus	Foutief opkappen sparren. Afscheiding boomstammetjes.
september	Cursus zeisen NHLB.
oktober	Volgend jaar Natuurlijk Tuinieren voor Dijkzicht.
november	Bomen gekapt in vogelbos.

1998

- januari Meer bomen gekapt vogelbos. 1^e inventarisatie Natuurlijk Tuinieren voorlichting.
- februari Voorlichting naar leden en bestuur door Gerard Mosterd, goed bezocht.
- febr / mrt 1^e cursus Natuurlijk Tuinieren door BvV- Arco Goedkoop groepsleiders en coördinator.
- maart Voorlichting aan bestuur en groencommissie. Over communicatie Natuurlijk Tuinieren.
- april Voorlichting JAV uitdelen boeken natuurlijk tuinieren.
- mei Proefpad in bocht bij knotwilgen. Rondwandeling Nemo op Dijkzicht. Bram Schelvis eigen stuk tussen de speelweide en water; strook van 3 bij 70 meter.
- juni Bloemenwei opgegeven. Gefaseerd maaien achter op het complex. Cursus ecologie NHLB. Ruige Hof en Lutjewinkel.
- juli Gaatjes in boomstammetjes voor solitaire bijen bij azaleatuin door kinderen. Workshop fenomenologie fort Spijkerboor door Frits Boerwinkel.
- augustus Nel Koning eigen stuk tegenover haar tuin natuurlijk beheren.
- september Advies Natuurlijk Tuinieren binnen via de BvV.
- oktober Bijeenkomst ploegleiders en bestuur. Plan vogelbos gemaakt. Takkenwal hakselpad. Aanpassing rozentuin met kruiden, heemtuin/

- gefaseerd maaien, naar aanleiding van advies.
- november Plan op papier gezet en op vergadering aan de leden voorgelegd. Ook naar AVVN.
- december 2^e bezoek Natuurlijk Tuinieren advies invulling workshops.

1999

- februari 3^e bezoek Natuurlijk Tuinieren bespreking paden rosarium.
- maart Twee ecoploegen bij het algemeen werk, aanleg hakselpad en takkenwal vogelbos.

	Stuk achtersingel rand afplaggen voor gefaseerd maaibeleid.		stuur en groenbeheer.
april	Terugkomweekend Bergen	november	Aanvraag keurmerk Natuurlijk Tuinieren bij AVVN.
	Voorlichtingsborden niet meer spuiten in 2000.	december	Ruiters inrichten in vogelbos voor vogelvoer, stukje amateurtuinders en AVVN.
	4 ^e bezoek Natuurlijk Tuinieren cursus heggen en hagen.		
mei	Bondstuindag op ons complex.	2000	
	Rondleiding Burgemeester van Ouderkerk.	februari	AVVN keuring Natuurlijk Tuinieren.
	Workshop natuurpad voor kinderen.		Pad met groenafdeling Zuidoost uitgezet buiten complex.
	Kruiden bij rozentuin.	maart	Overleg met andere complexen over takkenwal- len. Vogelworkshop en milieudag.
juni	Egels (paartje) uitgezet in het vogelbos met kinderen.		Aanvang hakselpad en takkenwal deel Dijkzicht.
	5 ^e bezoek Natuurlijk Tuinieren; Brief naar de bond inzake aansluiting Amstelland of Ecolint.	april	Cursus boerenerven.
juli	Gesprek deelraad Zuidoost over buitenrand be- heer volkstuincomplexen Duivendrechtsepolder met de heer Kapitein.		Afmaken hakselpad en opzet takkenwal buiten.
			Uitreiking Natuurlijk Tuinieren keurmerk 3 stip- pen.
augustus	2 ^e gesprek deelraad en rondwandeling omge- ving, uitdenken plan takkenwal.		Rondleiding tuindames Amstelveen.
september	Lezing natuurpad Gerard Mosterd.	mei	Natuurlijke beschoeiingworkshop.
	Antwoord brief ecolint-Amstelland aansluiting		1 ^e groencursus inventarisatie volkstuinparken.
	Peter Kollee. Planning Ouderkerk bekeken.	juni	Kasje - rups, pop, vlinder.
	6 ^e bezoek Natuurlijk Tuinieren.		AVVN congres Zwolle.
	Sputovereenkomst Topgun loopt af, volgend jaar		Natuurlijk-Tuinierenmarkt.
	schoffelen.		2 ^e cursus inv. Volkstuinparken.
oktober	2 ^e cursus bond Natuurlijk Tuinieren voor com- plexen Duivendrechtse polder.	juli	Infoborden NT goed en fout.
	Gesprek AVVN over communicatie tussen Be-		Extra werkbeurten woensdagavond voor vrijwilligers.
		augustus	Voorlichting toerist uit Korea op Dijkzicht.
			Stekkenmarkt op Dijkzicht.

september Takkenwal 1^e keer zeisen
 oktober Vier complexen overleg.
 De heer Kapitein komt takkenwal bekijken verder
 uitzetten voor andere complexen.
 november 3^e cursus winterinventarisatie volkstuincom-
 plexen.
 december Nieuw haksel voor takkenwal buiten complex.

2001

januari Opruimen rondom het complex.
 februari De ijsvogel en de groene specht gezien op het
 complex.
 Aanschaf onkruidbrander.
 maart Buitenzijde; Kleine bonte specht; takkenwal-
 natuurpad.
 april Milieudag, branden paden van start.
 Begin groenpad Pelikaansingel.
 mei Vlinderlezing van Jan van de Made, gefaseerd
 maaibeleid randen speelveld.
 juni Folders met uitnodiging bij de kantoren in de
 buurt
 Stekkenmarkt.
 juli Boerentuin eigen stuk nieuwe verdeling.
 augustus Overleg Deelraad Zuidoost afdeling Groen.
 2^e stekkenmarkt.
 september Aanvraag paddenpoel bij bestuur
 Buizerd regelmatig gesignaleerd.
 oktober Opnieuw overlast takkenwal; overleg met andere

complexen.

Toestemming Paddenpoel.

november Inventarisatie tuinpark Dijkzicht voor BvV.

december Dode ijsvogel gevonden.

2002

januari Buiten complex bomen rooien/haksel gevraagd.

februari Plannen voor boerentuin en speelveld.

maart Rondgang takkenwal met afdeling Groen Zuid-
 oost en reiniging.

Branden van start.

Enquête groenpad Pelikaansingel.

april Milieudag, begin paddenpoel.

Overleg project Jellinek.

mei Stekkenmarkt, planten boerentuin.

Vreemde ganzen op het complex.

Herkeuring Natuurlijk Tuinieren (70%).

juni Stokrozenlezing.

Overleg tuinders eigen stuk

Cursus bosmaaier, ooievaars en lepelaars.

juli Enquête groenpad, steenhoop aangelegd.

augustus Overleg mensen eigen stuk

Stekkenmarkt.

september Laatste branding eind van de maand.

oktober Zeisen, gefaseerd maaibeleid, wandelroute ABN.

Terugkomweekend Natuurlijk Tuinieren.

december Bijeenkomst en verslagen van wat we allemaal
 kunnen doen.

2003

maart	Opzet rosariumploeg eigen stuk. Cursus rozen snoeien.
april	Milieudag.
mei	Stekkenmarkt. Uitbreiding groenpad tot zijhek.
juni	Rondwandeling uitwisseling Litouwers en Voor- schoten volkstuin. Lezing: Zaadjes, Maatjes en Miltjes
juli	Clubhuis als koffiestop rondwandeling van ABN/AMRO.
augustus	Stekkenmarkt.
september	Open tuinen via radio en media. Lezing: Zaadjes, Maatjes, Miltjes.
oktober	Jaarlijks overleg Groenbeheer-Toestemming voor nieuwe compostplek. Workshop omgaan met de kettingmotorzaag.
november	Eerste Winterbeurt, oproep via clubblad.
december	Cursus motorzaag.

2004

februari	Tweede Winterbeurt.
maart	Vier weken cursus rozen snoeien voor rosariumploeg Milieudag.
april	Afscheiding compostplaats maken van wilgen- takken. Vier weken cursus wilgentenen afscheidingen maken.

mei	Twee picknicktafels voor de wandelaars.
juni	Stekkenmarkt. Spechten voederen bij de grote wilg.
juli	Open Tuinen via radio media en via Bond en an- dere tuinparken, pamfletten Buurt Duivendrecht, Bibliotheek.
augustus	Aanschaf hakselmachine.
november	Vrijwilligersdag winterbeurt. Voorstel wijziging artikel 11 tuinregels uitbrei- ding hegsoorten.
december	Opgave voor wilgentakken snoei.

2005

januari	Opgave voor herkeuring Natuurlijk Tuinieren.
februari	Winterbeurt.
maart	Cursus hakselaar. Opfriscursus rozen snoeien.
april	Milieudag. Wilgentakkenafscheiding gashok.
mei	Herkeuring Natuurlijk Tuinieren (64%). Stekkenmarkt. Kinderwedstrijd zonnebloem en/ of pompoen.
Zomer	Oproep van Frieda in Dijkzichtkrant voor on- dersteuning Natuurlijk Tuinieren.
juni	Uitnodiging rondwandeling rondbrengen bij de omliggende kantoren. Kinderen laten vlinderen - van rups tot pop tot vlinder - in een bak.
juli	Open tuinen.
augustus	Kindermiddagen over vlinders, vogels, wat leeft

in de natuur op ons Volkstuinpark. Puzzel en speurtocht over de natuur op het complex. Stekkenmarkt.

oktober Rondwandeling Groenbeheer.

november **Start Werkgroep Natuurlijk Tuinieren met 5 nieuwe leden.**
Winterbeurt.

2006

januari www.tuinparkdijkzicht.nl gaat de lucht in.
maart Jetske Scheffrahtuin eigen stuk.
Milieudag.

april Ronde bank in de boerentuin.

mei Compostplaats open op woensdagavond.

Weeshuis voor plantjes geopend op compostplaats.

juni Workshop composteren op eigen tuin.
Natuurles voor scholieren op Dijkzicht (De Grote Beer). Stekkenmarkt.

juli Lezing paddenstoelen (inventarisatie 1^e jaar op Dijkzicht).

augustus Snoeicursus (Kapstokken en Bezemstelen).

september Nemo wandeldag over Dijkzicht.

oktober Aanleg wilde bloemenrand.

november Winterbeurt, wilgen snoeien.

december Natuurlijk Tuinieren, folder schrijven.

2007

januari Publicatie folders: Dijkzicht weetjes A tot Z en folder Natuurlijk Tuinieren.

februari Winterbeurt.
Verspreiden folders Natuurlijk Tuinieren: vijvers, hommels, steen.

maart Cursus beschoeiingen maken met wilgentenen.
Cursus rozen snoeien in het voorjaar.

april Zaaian van wilde bloemen op 'natuurlijke' paden.
Meer plas en drasplanten via Amstelglorie.

mei Cursus stapelmuurtjes bouwen.
Bijenkasten op de tuin
Open-tuinenweekend.

juni Publicatie van wandelfolders op Dijkzicht.
Educatieve activiteiten voor schoolklassen op

- juli Dijkzicht. Stekkenmarkt.
Rondwandeling Rode Kruis met zorgcentrum.
Cursus rozen snoeien in de zomer.
- augustus Aanvraag groene stroom, papier- en glasbakken.
Publicatie gegevens energieverbruik
- september Oproep aan de leden voor ideeën 'benutten van regenwater'.
Evaluatie educatieve activiteiten en opstellen actieplan.
Technische Dienst over op natuurlijke verf.
- oktober Bespreking beheerplan (concept) Dijkzicht.
Bespreking suggesties waterplan Dijkzicht.
Inventariseren nieuwe activiteiten.
- november Winterbeurt, wilgentenen snoeien, inventarisatie paddenstoelen 2^e jaar.
- december Inventariseren van documenten over Dijkzicht.
Bijstellen overzicht 'Natuurlijk Tuinieren' op Dijkzicht 1995-2008.
- Aanvraag herkeuring een jaar uitgesteld.**

2008

- januari Opstellen activiteitenplan 2008 (communicatie, cursussen, scholen).
- februari Winterbeurt, wilgen snoeien.
- maart Workshop natuurlijke beschoeiing.
- april Banken in het groen.
- mei Hutten bouwen van wilgentakken.
Vogellezing.

- juni Stekkenmarkt.
Open Tuinen.
Natuurlessen Amstelschool.
- juli Folders Natuurlijk Tuinieren uitbreiding: bijen en wespen, natuurlijke vijanden, egels.
- augustus Rondwandeling Rode Kruis met zorgcentrum.
- november Winterbeurt, wilgen snoeien.
- december Inventarisatie paddenstoelen (3^e jaar).

2009

- januari Aanvraag herkeuring Natuurlijk Tuinieren.
- februari Winterbeurt, wilgen snoeien.
- maart Workshop onderhoud wilgentenen beschoeiing.
- april Boerenhek voor compostplaats.

- mei Plas en drasplanten van Amstelglorie.
Terugkomdag Natuurlijk Tuinieren Utrecht
Open Dag Volkstuinen met BvV en vroege vogels.
- juni Natuurlessen voor leerlingen De Grote Beer.
Herkeuring Natuurlijk Tuinieren (70%).
Informatieavond commissies en bestuur.
- juli Rondwandeling rode Kruis met rolstoelen.
- augustus Ronde Natuurlijk tuinieren.
- oktober Rondwandeling groenbeheer.
- november Winterbeurt, wilgen snoeien.

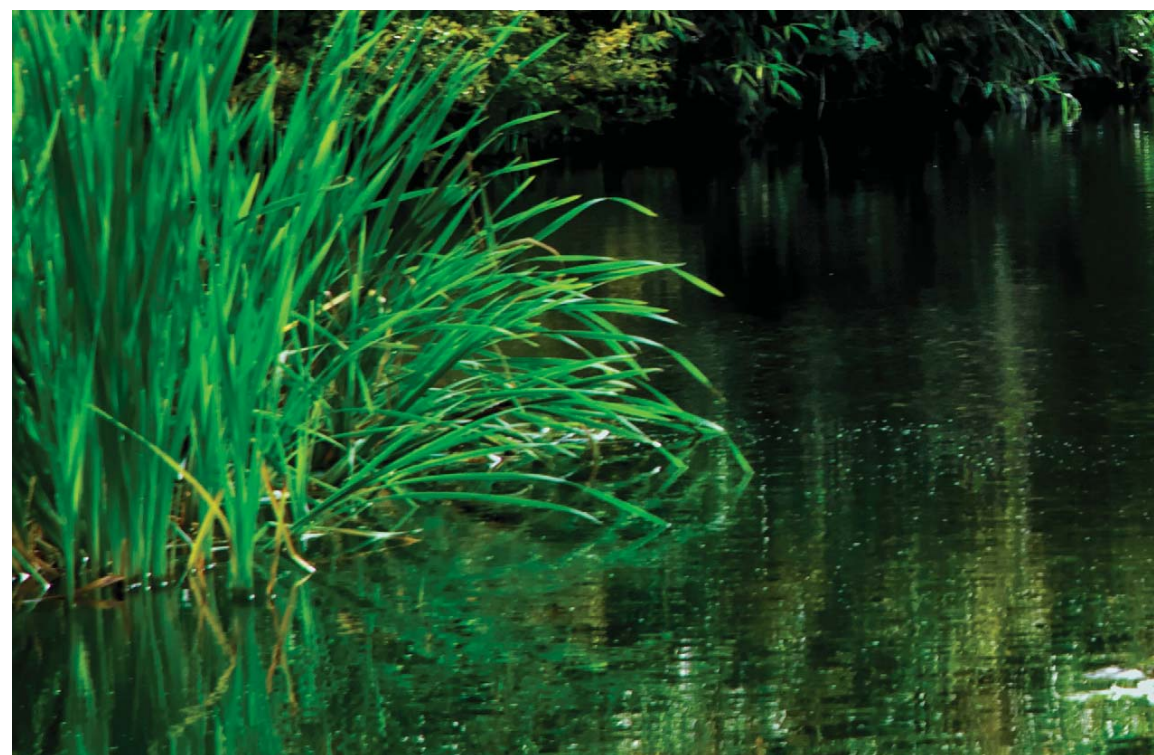
2010

- januari Activiteiten planning, workshops en scholen.
- februari Winterbeurt, wilgen snoeien.
Presentatie 'Haring in 't IJ', Martin Melchers.
- maart Aanleg rozenstuk met beukhaag bij clubhuis.
- april Aanleg insectentuin.
- mei Stekkenmarkt.
- juni Natuurlessen voor leerlingen Het Kofschip.
- juli Sociaal maatschappelijke stage middelbare scholieren.
- augustus Groendak op de tuin.
- september BvV: discussie slimmer algemeen werk.
- oktober Workshop van Poelgeest voor bestuur en tuincommissie, de beheersbare organisatie.
- november Winterbeurt
Rondwandeling Groenbeheer.

- december Zilveren-Maannominatie en uitreiking.

2011

- februari Winterbeurt, wilgen snoeien.
- maart Vervolg sociaal maatschappelijke stage. Aanvulling insectentuin (compostplek).
- april Invoering kapbeleid via bestuur.
- mei Stekkenmarkt, Bijenlezing door imker.
- juni 2 x natuurles voor leerlingen Het Kofschip.
- juli Bomenlezing
Wandelen Rode Kruis met rolstoelen.
- augustus Proef 2^e groendak.
- oktober Grond boomgaard klaarmaken.
- november Winterbeurt.

december Rondwandeling Groenbeheer gemeente.

2012

januari Pelikaansingel groenpad opgeheven.
februari Winterbeurt, wilgen snoeien.
maart Uitbreiding natuurlessen naar 4 seizoenen.
april Aanplant Fruitbomen.
mei Stekkenmarkt.
juni Natuur zomerles 'De Witte Olifant'
Rondwandeling BvV.
juli Rondbrengen folders natuurlessen op scholen
Duivendrecht.
Rondwandeling Herman Vroklage AVVN.
augustus Natuurdag voor de jeugd Dijkzicht

Info wandelingen over de tuin.

september Opbouw Kas.

oktober Kennismaken met stomen op de paden.
Herfstles met 'de Witte Olifant'.

november Winterbeurt, wilgen snoeien.

december Uitwerken actieplan voor publicatie 'Tuinieren op Dijkzicht'.

2013

januari Aanleg natuurlijke oever middensingel.

februari Vooringang herindelen, stapelmuren opbouwen,
Winterbeurt, wilgen snoeien.

maart Deel tuin om composthoop vernieuwen.
Contacten natuurlessen scholen en Dijkzicht.
Maaibeleid aanpassen vanwege graspad.

april Teksten en foto's voor 'Tuinieren op Dijkzicht'.
Herindeling tussensingel, oeverbeplanting mid-
densingel.
Inzaaien van natuurlijke mengsels oevers-en
steenhopen.

Aanvang stomen op de paden.

Voorstel beschoeiingen op Dijkzicht.

Voorstel uitbreiding aantal hegsoorten.

In gebruikname kas.

mei Stekkenmarkt.

Zomernatuurles.

Publicatie 'Tuinieren op Dijkzicht' verspreiden.

juni **Herkeuring Natuurlijk Tuinieren.**

COLOFON

Tekstbijdragen

Marga Greuter, Nico Hoogland,
Frieda Snel

Met dank aan Carrie Sterk

Foto's

Jan Blom, Arnold te Weerme,
Hans Leijnse

Projectleiding

Jorien Vollaard

Vormgeving

Koudijs buro voor ontwerpen

Drukwerk

Printvisie

Papiersoort

FSC mixed sources

Een tuin

Een tuin is meer dan er staat
de groei van vroeger
groei die komen gaat
wandelen in een tuin
is dwalen in een ruim geheugen
alles heeft herkomst
verre plekken die herinnerd blijven
banden met vrienden
sommigen dood maar hier onsterfelijk
jaarringen
de tuin ben jij

Dick Hillenius

Uit: Verzamelde gedichten

Buitensingel 2

1099 DD Duivendrecht

T (020) 668 00 66

www.tuinparkdijkzicht.nl

